

بیماری های قابل انتقال بین انسان و حیوان (زئونوزها)

بیماری زئونوز چیست؟

بیماری های قابل انتقال بین انسان و حیوانات (زئونوزها) به بیماری های عفونی گفته می شود که بین جانوران (عموماً مهره داران) و انسان به صورت طبیعی قابل انتقال هستند. این بیماری ها می توانند توسط عوامل مختلفی از جمله ویروس ها، باکتری ها، قارچ ها، انگل ها و ... ایجاد شوند. از مهمترین این بیماری ها که در کشور ما وجود دارد، می توان به تب مالت، سالک، هاری، سیاه زخم، کیست هیداتید، لپتوسپیروز و تب خونریزی دهنده کریمه کنگو و ... اشاره کرد. براساس گزارشهای سازمان بهداشت جهانی، از میان عوامل بیماری زای عفونی، ۶۰ درصد از حیوانات به انسان منتقل می شوند و از میان ۱۵۶ بیماری نوپدید شناخته شده در انسان، ۷۵ درصد آن از بیماریهای قابل انتقال بین انسان و حیوان هستند. این بیماری ها می توانند تأثیرات جدی بر سلامت انسان داشته باشند و برخی از آنها حتی می توانند کشنده باشند. برای پیشگیری از ابتلا به این بیماری ها، رعایت بهداشت شخصی، پرهیز از تماس با حیوانات آلوده اهلی و وحشی یا واکسیناسیون حیوانات اهلی و مصرف فرآورده های دامی سالم توصیه می شود. بیماریهای زئونوز از لحاظ اقتصادی دارای اهمیت ویژه ای هستند چرا که میتوانند باعث ایجاد اختلال در تولید و تجارت محصولات حیوانی گردد.

چگونه عوامل بیماری زا از حیوانات به انسان انتقال می یابد؟

۱- تماس مستقیم: با بزاق، خون، ادرار، مدفوع، ترشحات بدن حیوانات آلوده

این بیماری ها به دلیل وجود عامل بیماری زا در ادرار، بزاق، خون یا مدفوع حیوان و تماس مستقیم با آن ها به انسان منتقل می شود که نمونه ای از آنها مانند لپتوسپیروز، هاری و تب خونریزی دهنده کریمه کنگو می باشد. همچنین ممکن است از طریق هوای آلوده شده به این ترشحات مانند تب مالت و هاری به انسان منتقل شوند. موارد انتقال از طریق آب آلوده به این موارد نیز وجود دارد.

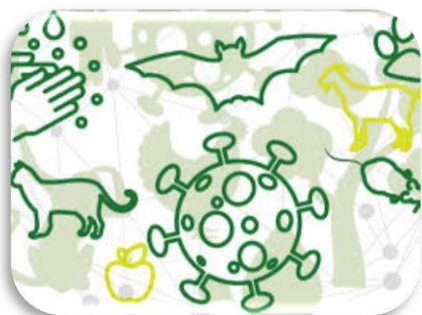
۲- تماس غیر مستقیم: تماس با مکان زندگی حیوانات و یا سطوح و اشیاء که بوسیله عوامل بیماری زای منتقله از حیوانات آلوده شده اند.

بیماری زئونوز در صورت تماس با ناحیه ای که حیوانات آلوده در آن حضور داشته اند یا در آن زندگی می کنند یا با لمس جسمی که توسط حیوان آلوده آلوده شده است ، به طور غیر مستقیم منتقل می شوند .

مناطق که این اتفاق می افتد عبارتند از: اسطبل، مخازن آکواریوم، قفس مرغ، قفس یا لانه سایر پرندگان، خاک جایی که حیوانات آلوده وجود داشته اند، باغ وحش .

۳- بیماری منتقله از ناقلین : زئونوزها می توانند از حیوان آلوده به سایر حیوانات و حتی انسان از طریق ناقلین (گزش انسان توسط پشه، کنه، کک) منتقل شوند. مهمترین این ناقلین شامل کنه ها، پشه ها، شپش و کک می باشند که نمونه ای از بیماری هایی که منتقل می کنند به ترتیب شامل تب خونریزی دهنده کریمه کنگو، دانگ، تب راجعه و طاعون می باشند.

۴- بیماری منتقله از غذای آلوده : در صورت غذای آلوده، شیر، گوشت، تخم مرغ خام، در صورت آلوده بودن این مواد غذایی عوامل بیماری زا می توانند از حیوان به انسان منتقل شوند. بیماری های قابل انتقال بین انسان و حیوان می تواند از محصولات غذایی حیوانی ناشی از آلودگی یا پخت نامناسب مواد غذایی به انسان منتقل شوند. دلایل شایع انتقال زئونوز از طریق غذا شامل :

✓ فراورده های لبنی غیر پاستوریزه

✓ گوشت یا تخم مرغ کاملاً پخته نشده

✓ میوه و سبزیجات خام آلوده به مدفوع حیوان آلوده

۵- بیماریهای منتقله از آب : در صورت نوشیدن و یا تماس با آب آلوده عوامل بیماری زا می توانند از حیوان به انسان منتقل شوند .

چه افرادی در معرض خطر ابتلا به بیماری زئونوز هستند؟

بیماری زئونوز می توانند در مشاغلی که انسان با حیوانات اهلی مزرعه و یا وحشی در تماس هستند از حیوان به انسان انتقال یابند. با توجه به مصرف روزانه فراورده ای دامی و احتمال تماس با حیوانات حتی در مناطق شهری و تمایل جامعه به نگهداری حیوانات در منزل همه آحاد جامعه در معرض خطر ابتلا به بیماری های زئونوز می باشند، ولی برخی بیشتر در معرض خطر هستند که شامل: روستاییان، کشاورزان، دامداران، کارکنان کشتارگاه ها و افرادی که در صنایع شیر و گوشت فعالیت دارند، همچنین کارکنان باغ وحش ها یا فروشگاه های حیوانات خانگی یا افرادی که روزانه با حیوانات تماس می گیرند بیشتر در معرض ابتلا به بیماری های قابل انتقال از حیوان به انسان هستند.

چه افرادی بیشتر در معرض خطر بیماریهای شدید ناشی از بیماری زئونوز هستند؟

- ✓ کودکان زیر ۵ سال
- ✓ بالغین بیشتر از ۶۵ سال
- ✓ خانم های خانه دار
- ✓ افراد دارای ضعف اکتسابی و یا ارثی سیستم ایمنی بدن

عواملی دیگری که موجب انتقال و افزایش سریع بیماری های زئونوز شامل موارد زیر هستند:

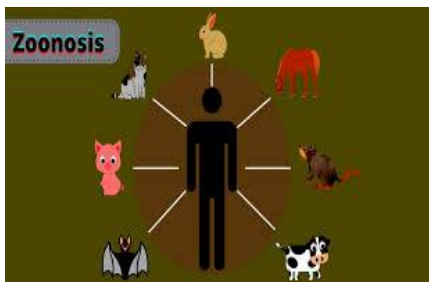
- ✓ تغییرات آب و هوایی
- ✓ مصرف بی مورد آنتی بیوتیک ها در انسان
- ✓ مصرف آنتی بیوتیک ها در دام ها در افزایش سریع بیماری زئونوز تأثیر دارند.

راه های پیشگیری از انتقال بیماری زئونوز به انسان چیست؟

- ✓ از فراورده های دامی مورد تایید سازمان دامپزشکی و بهداشت استفاده نمایید.
- ✓ از فراورده های لبنی پاستوریزه استفاده نمایید.
- ✓ در مناطق روستایی در صورت مصرف فراورده های دامی به طور مناسب آن فراورده را از عوامل بیماری زا پاک نمود برای مثال شیر را حد اقل به مدت ۵ دقیقه بجوشانید.
- ✓ گوشت و تخم مرغ کاملاً پخته شده مصرف نمایید.
- ✓ در مناطق روستایی از پرده مناسب برای پشت درها و توری مناسب برای پنجره ها استفاده کنید.
- ✓ در بعد از ظهر ها و در طول شب از پشه بند مناسب استفاده کنید.
- ✓ از تجمع زبالها و نخاله ها در اطراف محل زندگی خود داری نمایید.
- ✓ دامداران در هنگام تماس با دام از لباس های مجزا استفاده کنند و پس از تماس با دام آن ها را از تن درآورند.
- ✓ در صورت مشاهده علائم بالینی در دام به دامپزشکی مراجعه نمایید.
- ✓ ذبح دام در کشتارگاه انجام شود و کارکنان کشتارگاه ها از لوازم حفاظت فردی استفاده نمایند.
- ✓ در طی مسافرت تماس با دام و سایر حیوانات نداشته باشید و به حیوانات اهلی نزدیک نشوید .
- ✓ در صورت مشاهده حیوانات وحشی به آن ها نزدیک نشوید.
- ✓ از خوردن آب چشمه یا رودخانه خودداری نمایید .
- ✓ در صورت مشاهده سگ های بدون صاحب به شهرداری و دهیاری اطلاع رسانی کنید.
- ✓ در صورت تماس با حیوانات (گزیدگی، خراشیدگی، لیسیدن و) توسط حیوانات فوری به مراکز پیشگیری و درمان هاری مراجعه کنید.
- ✓ اگر حیوان خانگی دارید به طور دوره ای برای معاینات دوره ای مستمر و منظم، تجویز واکسیناسیون و داروهای لازم به دامپزشکی مراجعه کنید.

✓ با شستن مرتب دست با آب و صابون دست ها را پاکیزه نگه دارید بخصوص زمانی که به حیوانات و یا اشیا آلوده در تماس هستید و در صورت در دسترس نبودن آب و صابون از الکل ۶۰ درصد برای ضد عفونی دست ها استفاده شود.

✓ از تماس کودکان و خانم های باردار و افرادی که دارای ضعف سیستم ایمنی هستند با حیوانات ممانعت به عمل آورید.

✓ اگر دارای حیوان خانگی هستید از تماس آنها با حیوانات ولگرد ممانعت بعمل آورید.

✓ از غذای های سالم و بهداشتی برای تغذیه حیوانات خانگی استفاده نمائید.

✓ واکسن های لازم بویژه واکسن هاری طبق دستورالعمل دام پزشکی تزریق و در شناسنامه بهداشتی حیوان ثبت گردد.

✓ سگ در خارج از محل نگهداری می بایست با غلاده و بند کوتاه و پوزه بند مهار شود.

✓ قبل از تماس و غذا دادن به سگها و حیوانات دستکش پوشیده شود و دست ها قبل از استفاده از دستکش شسته شوند.

✓ ضروری است فضولات دام در دامداری ها یا حیوانات خانگی به طریق بهداشتی جمع آوری و دفع گردد.